

K R E Š Ť A N

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok — — — — 2 zl. — kr.
Na pol roka — — — — 1 " — "
Na štvrt roka — — — — " 60 "
Jednotlivé číslo 4 kr.

Zodpovedný redaktor :

Dr. JOZEF JANDA.

Redakcia a vydavateľstvo : Budapest,
VIII. ker., Józsefkörút 35.

sem sa majú posielat predplatky, jako i do-
pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedneho 5 stĺpcového malého riadku je
10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Svätá Rodina.

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, pretože semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

Ako sa dá kat. tlač najlepšie rozširovať.

e to nad všetko pochybovanie, že naša tlač kresťanská veľmi slabo si stojí primerano k nepriateľskej zednárskej tlači. — Stav kresťanskej tlače v Uhorsku je dnes podriadený, neprajný.

Samo sebou sa to rozumie, že to nemôže a nesmie tak zostať. Kresťanskú tlač treba podporovať a zastávať. Či je ale kresťanská tlač na príčine tomu, že sa v takom stave nachádza?

Nie, lež kresťanská spoločnosť uhorská, ktorá nevie, alebo nechce pochopiť svoju povinnosť.

Lahko sa to dá dokázať, čo tvrdím.

Kresťanskú tlač si nevšimá kresťanská spoločnosť. Každý ju haní, každý ju kope, nikto ju nezastáva. Ešte aj tí, ktorí v dobe nehody až veľmi sú utisnutí na ňu, v páde osočovania radi sú, keď zmiznúť môžu, miesto toho, že by bránili statne dobrú vec.

A tak bez podpory a ochrany stojí kresťanská tlač.

Ešte aj v takých domoch, kde sú duchovní otcovia častými hosťami, čo-že sa deje s kresťanskou tlačou? Ešte i v kňazských hospodách a kúpeľoch má zednársko tatárska tlač prednosť.

Ze si kresťanská tlač tak zle a slabo stojí, tomu je na príčine nevšimavosť kňazských kruhov v prvom rade. Tam, kde by sa tej galibe jedným slovom, jedným napomenutím, jedným listom odpomôcť mohlo, nič sa nestáva.

Čo-že má činiť zástup veriacich, keď duchovenstvo sa tak chová?

Že ešte i dnes istá časť duchovenstva pred nekresťanskou tlačou otvára dvere svojho domu, to kresťanská tlač smutno zksuže. Ešte i medzi duchovnými sú takí, ktorí nevedia, v jakom smere sa kazí duch kresťanský najviac k záhube kresťanstva.

Aj úradný svet nepriateľsky sa chová proti kresťanskej tlači. Vláda má moc nad rozpočtom 500 mill. zl. každý rok, následkom

čoho hrozný vliv má na celú krajinu. Nielen úrady závisia od nej, lež aj právo merania liehových nápojov, predávania tabáku. Koľké bane, dielne, ústavy má vláda pod rukou, s tymito ale mnohé osoby.

Úradníctvo nechce na seba vládu nahnevať, a preto nepodporuje kresťanskú tlač. Liberalismus úradne podporovaný panovať chce nad všetkým, a v tejto veci jedine kresťanská tlač mu stojí v ceste. A preto zednársky liberalismus prenasleduje kresťanskú tlač, vysmieva ju, ba tak rečeno vyobcoval ju z priestoru svojho vlivu. O úradných oznamoch kresťanskej tlači ani snívať sa nesmie.

Hovorí, že hlas nepriateľskej tlače vzdelanejší je, a vraj nepriateľské časopisy lepšie sú redigované. Lenže to len v takom páde je tak, jestli veľké liberálne časopisy sa prirovnajú k malým kresťanským časopisom. Nesmieme zabudnúť ani to tak ľahko že čo sa svedomia týče, kresťanský novínár celkom ináč musí jednať, nežli zednársky. V kresťanskom časopise ešte i ten posledný oznam musí zodpovedať mravnosti. Podozrivé banky, založené podujateľstvá darmo by chcely hojne platiť za oznamy. Kresťanská tlač bojuje proti burse, a tak ani táto ju nepodporuje; zastáva malých pánov a chudobu proti kapitalistom, ktorí potom ľavým okom zahľadujú na kresťanskú tlač. Ejhľa dakoľko príčin, prečo má nekresťanská tlač viac priateľov a podpory.

Ako-že sa môže tedy kresťanská tlač najľahším spôsobom zdvihnúť?

1. Predplac na ňu!

2. Sbíraj jej predplatiteľov. Kto je povolaný vodcom iných byť, dľa svedomia neučinil ešte zadosť, keď len sám podporuje kresťanskú tlač, iných ale nenakloňuje k predplateniu.

3. Oznamy treba katolickej tlači dopriať. A len katolíckou tlačou odporúčané firmy treba podporovať.

4. Vyobcovať treba nepriateľskú tlač. V tejto veci smelo treba pokračovať. Liberáli ne-

trpia kresťanský časopis, prečo by kresťan mal trpeť v nekresťanskom smysle účinkujúci časopis.

5. V kaviarňach a hostincoch žiadajme a pýtajme na čítanie kresťanskej noviny.

6. Na ľudových shromaždeniach vždy musí sa odporúčať kresťanskému obecnstvu čitateľskému kresťanská tlač.

7. Veľmi dobre by bolo utvoriť spolky k rozširovaniu kresťanskej tlače.

Takým spôsobom druhá moc sveta, čili tlač nebude vo všetkom a všade len kresťanstvo prenasledovať, lež všetky útoky proti kresťanstvu namerané odbije kresťanská tlač, ktorú podporovať, rozširovať dľa možnosti každý pravoveriaci kresťan je povinný a vo svedomí zaviazaný.

V Budapešti, v deň sv. Michala

Ján Molnár,

pápežský prálat, majiteľ-nakladateľ Kresťana.

POLITICKÉ CHÝRY.

Albert Berzeviczy, podpredseda snemovne učinil to, čo sme predpovedpli, vzdal sa už druhý krát tohoto úradu svojho; čo nasledovným listom dal na vedomie predsedovi snemovne vyslancov:

„Excellentný Pán Predseda!

Dozvedel som sa, že ma snemoveň krajinských vyslancov zas zvolila za podpredsedu. Keď za túto mňa veľmi poctiacu dôveru svoje úprimné vďaky vyslovujem, spolu vyjaviť sa opožujem, že od počiatku som bol odhodlaný konečne a neodvolateľne vzdať sa tohoto úradu, a tak to zvolenie neprijmem.

S hlbokou úctou zostávam Vašej Excelencie ochotný prirvenec v Budapešti 3. okt. 1898.“

Berzeviczy bol behom dlhého času štátnym sekretárom, následkom cirkevnej politiky ale buchol i s Wekerlom: neskôr mu dali liberáli úrad podpredsedský, lenže následkom činu, ktorým proti pravidlám domu nepripustil Polányiho ku slovu, i tej hodnosti sa musel vzdať.

Vo vajdahunyadskom volebnom okrese s liberálnym paragrammom vystúpi za vyslanca hunyadský főispán Juraj Szentkereszty.

Svedomitost' liberálov. V jednom zednárskom časopise liberálnom už i to oči kole jakémusi novému hazafikovi, že dakolko magnátov do Bodrogu zavolalo troch jezuitov, ktorí povolani sú ľud v náboženstve poučiť, vo viere posilniť a od nevery odvrať. Dľa toho vládného časopisu tí jezuiti z tábora

socializmu do tábora ľudového chcú ľud previesť, ale vraj ľud nedá sa oklamať. Tedy liberálom je milší socializmus, nežli ľudáctvo. Po druhé veľká hlúposť je potrebná k tomu, aby kto písať mohol, že missie sa vydržujú k vôli politike. To len zednár môže písať, ktorý viery nemá a o cieľu missií ani pochopu nemá.

Níže s pozemkovou daňou. Najnovšie nasledovné obce poslaly pisobnú prosbu krajinskému snemu, aby pozemková daň menšou sa stala, bursová daň ale uvedená bola: Mesterszállás, Kemece, Káptalan-Tóti. Samé dolnozemske obce; Horniaky sa nechcú pohnúť, zákonom skytnuté prostriedky nechcú použiť k ulaveniu svojich ťarchí.

Vo Francúzsku je teraz viac galib, akoby si človek myslel. Pre Dreyfussa vláda trpí a všetci tí, ktorí prispeli k tomu, aby sa tá pravota revidovala. Francúzsko je teraz i preto nepokojné, že nemecký cisár odcestoval do Palestiny; bojí sa, že protektorát nad kresťanstvom na východe, podarí sa nemeckému cisárovi z francúzskej ruky vyrvať. Nie menšia galiba ale je i tá, že medzi priemyselníkmi a robotníkmi strajk vypukol. Títo ľudia sú socialistickým smýšľaním napáchnutí; zastavili prácu. A veď v r. 1900. vo Francúzsku má byť veľká výstava, ktorá následkom tohoto strajku v nebezpečenstve sa nachádza teraz. Lenže tí socialisti nedbajú o to, lebo viery zbavený socialist sebecky smýšľa.

Zkladanie počtu. Dr. a gróf Albert Apponyi, vodca národnej strany snemovej 16. oktobra zkladá počet zo svojho učinkovania a držania sa na sneme krajinskom. Do Jászberényu, ktoré mesto on čo vyslanec krajinský zastupuje, vyprevadí ho viac členov národnej strany; a medzi týmito aj dr. Ferdinand Horánszky. Jászberényčania veľké prípravy činili, aby čím nádhernejšie a skvelejšie mohli privítať tohoto obra nielen dľa postavy ale i dľa schopnosti a rázu.

Ostrov Kreta ešte vždy nedá pokoj Europe. Ctení čitatelia Kresťana pod istým pamätajú ešte, že pred dakolkými týždňami zas prelievali kresťanskú krv fanaticní Mohamedáni Turci; následkom čoho otázka Krety, ktorá už skoro zaspáť mala, zas sa dostala na vrch pretrásania a pojednávania. Anglicko síce už spravilo poriadok na ostrove a potrestalo vinníkov, lenže nedostačí tam dočasný poriadok, lež konečne treba tam už raz poriadok spraviť. Veľmoce predo všetkým žiadajú, aby turecký cisár vytiahol ztadiaľ turecké vojsko. Termin odpovede mal byť 13. okt., lenže pravdepodobne sa to odtiahne, a keď nemecký cisár našťiví nezadlho v Carigrade sultána, zaiste celkom pokojnou cestou sa donesie vec do poriadku. Keby sultán nechcel vyhovieť žiadosti veľmocí, vtedy by tieto prinútené boly ohňom a mečom poriadok spraviť a bez vedomia a privolenia sultána dakoho za správcu ostrova vymenovať. To sotva dočká sultán, aby veľmoce za zbrojom čahaly.

V maros-ujvárskom volebnom okrese, ktorý predtým zastupoval nebohý barón Andrej Keményi bývalý štátny sekretár ministerstva u osoby kráľa, vystúpi s liberálnym programom jeho mladší brat barón Géza Keményi. Neodvisliacka strana postaví proti nemu Lázara Feilera. No tento veru žiadnej nádeje a výhľadu nemá proti tomu liberátovi.

Krajinský snem.

Snemovňa vyslancov.

Zasadnutie 7. okt.

Szilágyi sdělil otcom vlasti, že snemovňou krajinských vyslancov prijatý zákonný návrh o zvečnení pamiatky nebohej kráľovnej Alžbety je i veľmožami bez zmeny prijatý. Ukázal list podpredsedu Alberta Berzeviczyho, ktorý už druhý krát vzdal sa tejto hodnosti. I to oznámil, že barón Andrej Kemény, vyslanec to marošujvárskeho okresu zemrel. Po oznámení viacerých záležitostí prešlo sa na denný poriadok. Minister vnútra *Perczel* odpovedal na interpelláciu *Fraňa Sima*, že vrchnosť celkom dfa zákona pokračovala proti čongrádskemu farárovi, Antonovi Hegyi. Neskôr odpovedal zas *Mócsymu*, ktorý na otázku vzal ministra, že nehanebné spisy a obrazy sa nachádzajú a ponúkajú školskej mládeži vo výkladoch. Minister povedal, že v tomto ohľade on už moc učinil, a pomery o veľa sú lepšie. Herský ľudák *Mócsy* ale nebol spokojný s odpoveďou ministra a zrejme dokázal, že mravy a kresťanstvo ešte vždy veľa trpia od nesvedomitých fiktusov v spisoch a na obrazoch. V iných výstupkoch vraj hneď tresce vláda, v týchto ale nie; po dlhšom rozmyšľaní na to prišiel *Mócsy*, že v tejto veci riadne židia hrajú zástoj. Takýchto výstupkov riadne sa dopúšťajú. A vraj v židovských rukách nachádzajúca sa liberálna tlač posmech čini z neho (*Mócsyho*), pokerúc len ohlási sa v záujme dobrých mravov a kresťanstva; miesto toho že by ho ešte mala podporovať, keď sa v záujme takej šlachetnej veci ohlási. — Ďalej prosil ministra, aby od všetku bez všetkého predbežného napomenutia jednoducho potrestal tých, ktorí by sa opovážili také nehanebné spisy a obrazy predávať. On len pod podmienkou takého sľubu prijme odpoveď ministra. Liberáli ale bez podmienky boli spokojní s odpoveďou ministra.

Zasadnutie 8. okt.

Volil sa podpredseda snemovne vyslancov. Vzďialené bolo 324 vyslancov; a tak len 124 ich hlasovalo. Za podpredsedu zvolený je liberál Koloman Kardoš, ktorému éjlenovali liberáli, medzi ktorými snáď aj *Đurko Kubínyi* napínal svoje hrdlo. Potom už nebolo predmetu k pojednávaniu, treba vraj čakať, zakiaľ jednotlivé odbory budú s prácou na seta sverenou hotové. *Jozef Madarász* pýtal sa ministerpredsedu, kedy bude mať snemoveň vyslancov najbližšie zasadnutie; toto vedieť, len majú právo vyslanci v ústavnej krajine. (*Hentaller*: Ale nie pod *Bánffym*). *Bánffy* nevie a nemá právo určiť čas, kedy majú byť snemové odbory s prácou na seba sverenou. Možno, že sa to stane za deň za dva, ale ani to nenie nemožné, že to týždeň potrvá. Predpovedať toto je vec možná. Potom predseda popustil trocha, aby najbližšie zasadnutie, ktoré i tak len formálne môže byť, bolo vo štvrtok alebo v piatok. (Veľký smiech na ľavicových stranách). *Kossuth* sa pýtal, že kto stojí dobre za to, že rakúsky snem prijme návrhy vyrovnania? *Bánffymu* čudnou sa zdala byť *Kossuthova* otázka; tie návrhy ináč zodpovedajú krajinským potrebám, a vláda bude na tom, aby ony zákonmi sa staly. Potom *Polónyi* napadol *Bánffyho*. V otázke kvóty vraj vláda sa len skováva. On žiada, aby vláda

už raz na javo dala svoje plány. V á la je povinná o tom uvedomiť národ. *Bánffy* povedal, že sám kóťový výbor uznal, že kvóta musí sa trocha zívihnúť; a tak snýšľa aj uhorská vláda. Ostro napádal ešte i *Horánszky Bánff*, ho tak, že sa tomuto až zuby potily. Na konci zasadnutia hlasovalo sa na to, kedy má byť najbližšie zasadnutie. Prijalo sa, aby v piatok na poludnie o 12. hodine sa zahájilo najbližšie zasadnutie.

Trúchloslavnostná reč,

držaná v trenčanskom katolíckom tovaryšskom spolku, ku pamiatke Jej Veličenstva, kráľovny Alžbety.

Hrozný skutok spáchal dňa 10. septembra 1898. taliansky anarchista *Ludvik Luccheni*, ktorý v Ženeve prebodnul Alžbetu, kráľovnu našu. Zločin bol tak strašný, že zdál sa byť v prvom okamihu k uvereniu nemožným. Človek nevedel sa zpaätať: zdáľíž má to pričítať bezhraničnej ľudskej zlosti, a či šialenosti? So šialenosťou hraničí, aby si niekto ženskú, ktorá len dobré konala, vyvolil za obeť. Človek takýto je horší od zvieraťa. Že zver zabíja, to má svoju príčinu. Lebo ju prenasledujú, snáď aj porania a ona bráni sa. Alebo preto zabíja, aby sa nasýtila, lebo ju má k tomu prirodzený púd. Lež, žeby človek zabíjal, bez toho aby sa pomstil, lebo aby raboval, bez pohnútky sebaudržania, — aby zabíjal jednoducho len jako keď vztekľý pes kuše, bez príčiny: to je už svrchovaná podlosť a zvrhosť!

Kráľovnu Alžbetu zamordovali, tým zvevšíl vrah jej utrpenie. Sama soznala už dávno, že v duši svetu odomrela. S kresťanskou oddanosťou, z lásky ku svojemu kráľovskému manželovi znášala trpkosti života a križ, ktorý jej na bedrá uložený bol.

Pohromy, jaké dinastiu zastihly, ažko zahlahly na útlu jej dušu. Vrchol však boľastí zapríčinila jej hrozná smrť jedinného syna, korunného kniežaťa *Rudolfa*. Cesty bo'y jedinou radosťou na duši i tele chorej kráľovnej. Ľudí sa stránila a ráda obdivovala prírodné krásy, sta by bola tušila, že v prírode jej nič nehrozí, a že smrteľnú ranu zadá jej ruka ľudská.

Švajčiarsko chváľieva sa, že je krajinou slobody; sloboda táto avšak tak ďaleko siaha, že Švajčiarsko stalo sa útočišťom a zároveň parenišťom zločincov celého sveta. Zlotrilí ľudia, v jejichž duši so šialenstvom i zvrhosť sa pári, ktorí v ľudskej prírode zrodené zlé náklonnosti systemom nazývajú: založili aj tú anarchistickú sektu. Na vyhostenie Boha, vyvrátenie trónu, ku zkaze vlasti, a zničeniu každého poriadku, a všetkého, čo ľuďom je svätým a úcty

hodným, sa usniesli. A najdu sa vždychy zlo-povestní ľudia, ktorí blázniny tieto aj uskutoč-níť odhodlaní sú. Takýto vrah nás pozbavil milovanej kráľovnej našej, a usmrtil chľubu našej drahej vlasti.

Chladná hrobka ju už kryje v sebe, a delí nás od jej tela. Anjelská ale duša s jej nevy-stihlou láskou tam nachodí sa pred trónom Božím, u boku našej mocnej Patrónky najsvä-tejšej Panny i matky Kristovej. Darma narie-kame za ňou, a márne vzdycháme po nej, viacej ju neuvidíme, ani jej báječne krásny obľučaj s milým a dobrotivým pohľadom.

Bola našou, a my boli sme jej; či potkalo nás niečo dobrého, a či zlého, spolu sme cí-tili. Vzdycháme si za ňou, lebo nemilosrdná ruka odtrhla ju od srdca našich. Kráľovnou bola na tróne s ovenčenou hlavou; kráľovnou bola svojích národov, každým úderom srdca svojho. Lež ostydlo oné srdce už, ktoré len šlachetne a veľkolepe vedelo cítiť; klesla oná ruka, ktorá len požehnanie rozdávala, jejž odblesk bol len samá dobrota. Že môhol najst sa zločinec, ktorý v šialenom fanatisme vyhasil iskru života, s nímž milliony ľudí vedno srástli: toto uráža pochop náš!

Pri takých krvavých a krv poburujúcich udalostach, jaká je zavraždenie našej premilej kráľovny: zdesiť sa musí celé človečenstvo. Čo sa deje vo svete? — pýtame sa. Jako je to možno, aby bezúzdna podlosť slobodne usmr-tiť mohla vznešenú nevinnosť?! Kto je tomu príčina?

V tom je chyba, tá najhlavnejšia, že ľu-dia odpadujú od viery, a zároveň i od kráľa, od vlasti a blžných svojich. Tí, ktorí Boha poznať, jeho zákony zachovávať nechcú: ne-môžu byť ani vlasti, ani kráľovi, ani svojim bližným oddaní. Ztadiaľ, z ošklivého žriedla nevery pochodí aj b'ud anarchistov. Sú oni všetkého zlého schopní. Najviac anarchistov je medzi Talianmi. Má to svoju príčinu, a neško-dilo by, keby aj naše vrchnosti poučily sa z nej. V lône tohoto nešťastného národa je to-tižto najviac tajných spolkov. Spolky tieto sú riadené skrze mužov nepriateľov kresťanstva. Práve centrum kresťanstva, Rím, Itáliu a tali-anisky národ snažili sa najviac svojou bezbožnou naukou nakaziť. Toto je príčinou toho, že tali-anisky národ toľko neznabohov a anarchistov poskytuje, ktorí zopierajú sa kresťanskej spo-ločnosti, na jej vyvrátenie. Tieto tajné, na vy-vrátení kresťanstva pracujúce spolky vydržujú aj peňažite anarchistov. Jejich cieľom je: s kre-šťanstvom aj tróny zničiť. Luccheni a jemu podobní sú len nástrojom jejich. V besnote

svojej nehľadia oni na žiaľ a zármutok náro-dom zapríčinený.

Každý deň klope smrť na dvere jedneho lebo druhého bližného. — Nákazlivé nemoce, vojny riedily i naše rady a v jejich zápatí celé kraje spustly, a neráz i celá vlasť stala sa cinterom. Avšak i tieto rany sa zacelily. Nová tráva narástla na mohylách, a v mori večnosti zanikla požehnaná pamiatka predkov našich. Teraz nie je tak. Význam nášeho žiaľu je inakší. Nie je to žiaľ jednotlivcov, lež trúchli celá monarchia. Oná dýka, ktorá vyhasila život našej milovanej kráľovny, ranila zároveň mil-liony srdc, ktoré úprimne žiaľa a lkajú nad neslýchanou udalostov. Potecha vlasti našej stala sa obetou holomka, nemajúceho príčiny žiadnej k tomu, aby bezbožnú ruku pozdvi-hol proti jej pomazanej osobe, a aby celý svet vrhnul do strašnej rozčúlenosti.

Pekelná závišť opanovala jeho nespokojnú dušu, ktorá ho pri uzretí bohatej a vysoko-postavenej osoby na toľko rozčúliť mohla, že nedbajúc o svoj život, hotový bol i najnevin-nejšieho človeka zabiť. Duša naša hrozí sa nad tak pekelnou podlosťou!

Lež nie dost na tom. Učme sa z toho ku svojmu osohu.

Beznáboženstvo plodí bezúzdnosť v mysli, v citoch a v skutkoch; z neho rodí sa du-ševná slepota, ktorá nezná lásky k Bohu a k bližnému; nezná odplaty po smrti nás čaká-vajúcej, nie potechy; a končí sa šialenstvom, z falstvom, vraždou a revolúciou.

Hlboko klesne človek bez náboženstva! Klesne pod úroveň divého zvera.

Bez Boha niet poriadku; spoločnosť roz-padne sa, jestli Boha zapre. Keď neznabožstvo v I a'ii a vo Francúzsku násilne sa zmôhlo a víťazilo nad cirkvou, vyhostilo Kristové učenie o poslušnosti a láske k bližnému zo škôl, zru-šilo rodinný život, tieto základy kresťanskej osvety. A čo docielili? Z vychovaných učedel-níkov nevery a nemravnosti stali sa buričia, útočníci a nepriatelia všetkého spoločenského poriadku. Potomci jejich bez prestania znepo-kojujú svet. Napadli už talianskeho kráľa, zavraždili predsedu francúzskej republiky, za-strelili španielskeho ministerpredsedu, a teraz dýkou zavraždili najnevinnejšiu kráľovnu. Toto je ovocie 19-ho stoeletia, ovocie tej bezbožnej nauky, jakú len na dne horúceho pekla Luci-fer sám vymysleť môhol

Svrchovaný čas je už teda, aby vlády a národy, jestli zahynúť nechcú, zpiatky ku Bohu vrátily sa! — Kým naše srdcia boľast rozrýva a slzy nás zalievajú, zmeravení pýtame

sa: prečo muselo všetko tak prihodiť sa? Čo zhršila sama stelesnená dobrota, že sa jej krížová cesta takto završila? Zapríčinila to nevera, ktorá sa u ľudí uhostila. V novinách a na všelijakých schôdkach verejne smejú vyznať, že niet Boha, ani zákona Božieho. Tak niet ani ľudského zákona; lebo keď Boh neurčil poriadok v spoločnosti ľudskej, vtedy žiaden človek nemal by právo zákony dávať, a nad druhými panovať. Tajne i verejne usilujú sa zboriť a smiešnymi učiť auktoritu trónov, a znivočiť mravné pochopy spoločnosti.

Chudobní, nešťastliví a biedni ľudia nemajú sa čím potešiť; na jejich rany neposkytuje jim balsam, beda sama viera. Nepriatelia kríža s diabelskou prefikanosťou práve na túto vrstvu ľudu a na vieru namierili svoje útoky.

Svätá žena musela zomrieť smrťou mučednice, aby raz už svitlo v hlavách, a aby každý videl: kam bezbožnosť a nevera vedie?!

Vrahovia rodia sa v bahne hriechu. Nevidia iné, okrem špiny, hriech a neprávosti. Opovrhujú prácu, robia sa im ťažší, a keď uzrú od seba vyššej postavených, bohatších: zbúria sa a nelakajú ani krvi nevinných.

Teraz je už koniec. Dvere hrobky s rachotom zavrely sa. To bol posledný zvuk, ktorým sa tragédia táto skončila. Panovníci, kniežatá hlboko pohnute rozlúčili sa s rakvou kráľovnej. Najšľachetnejšie srdce muselo vykryčať, aby prebralo sa človečenstvo, ktoré hrešilo proti Bohu i sebe samému!

Duša našej zbožňovanej kráľovny vidí dnes, že to bolo jej mučedníctvo, a pred trónom Božím oroduje za nás, aby jej utrpenie stalo sa naším vyslobodením a ku prospechu nášieho časného i večného ano večného blaha. V tmavej hrobke, kde v spoločnosti slávnych a mocných Habsburgov spečiva, jejich duch šepce jej, o čo krajšie a slávnejšie boly oné doby, keď srdcia oplývaly láskou a nevernosťou ku svojim panovníkom, a kým spoločná viera rodiny vedno spájala ku blahu predrahej otčiny.

Jeho Veličenstvo, utrápený náš kráľ proklamáciu ku národom počína tymito slovami: „najťažšia a nemilosrdná rana zastihla ma“; za tým ale oddáva sa do božskej prozreteľnosti, pred ňouž pokorne svoju hlavu kloní. S ním a zaňho prosíme i my všemohúceho Boha.

Trúchlospev nad hrobom našej milovanej:

Alžbety, kráľovnej Uhorska!

venuje

P. Dominik M. Kessereó z Prešova.

*Smutným tichom plynie tok Dunaja,
Sotva že sa vlnky vody nepristavia,
Ach čo sa tak žiaľnym ženieš prúdom,
Azda aj ty plačeš nad našim osúdom?*

*Abo či zhynula brehov tvojich krása?
Či na nich roh času smrť víťazne jasá?
Oj jasá smrť strašná v svojej ukrutnosti,
Do hrobu vložila: Matku našej vlasti.*

*O slavná kráľovna! kde bujarosť tvoja?
Nespiže, vstaňže nám zo smrti pokoja!
Nečuj viac Matka, stoj o citov toky,
Lebo padlo telo: v hrob pustý, hlboký.*

*Leží skrvavená Alžbeta kráľovna:
Liberálnych vrahov obeta to strašná,
Rana tá smrteľná pomstu z neba volá,
Rana jej, ranou nám tisícim sa stala.*

*Umlkla, ľudu môj! kráľovna na veky,
Nepočuje viacej tie tvoje náreky,
Ktorá chodievajúc, zotierala slzy,
S tvár plných žalostí postavených v núdzi.*

*Kde tvá priateľkyňa, opustená vdova?
Sirôtky milé, kde naša podpora?
Táto, Fátro, Máto rozvučte sa s nami,
Matko v hrobe leží až k dňu z mrtvých stani.*

*Národy Uhorska rozplačte sa s nami!
Vzala to zem sebou, čo prst časov mení,
Hľa duch sa odobral do krásy v nadzemia,
Spievať spevy večné: Bohu bez skončenia.*

*Bože! poteš kráľa i národy jeho,
V časoch týchto smutných ľudu zbiedeného,
Toľkými pohromy takto skúmaného
Buď darcom milosti ľudu skrúšeného.*

Upozornenie.

Upozorňujeme a prosíme člených čitateľov „Kreštana“, aby nesadli na lep bezočivým jednatelom a nedali si natisnúť taký kalendár, čo není ducha kreštanského.

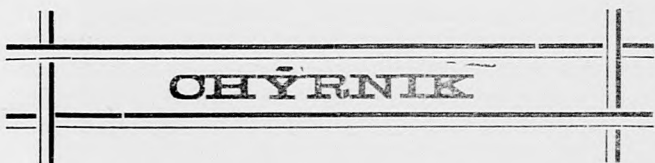
Ako vlani, tak i teraz vydáme

Veľký
„Kreštanský Kalendár
ľudovej strany,“

ktorý je obsahu veľmi zaujímavého, aj čítania je v ňom veľa, tiež i obrazov je v ňom hodne. Tento kalendár musí sa dostať do každého domu veriaceho a neodvislého.

Cena jeho je 30 kr. O 14 dní výjde z tlače. K dostaniu je pod nápisom: Ernest Walter, v Budapešti, Práter ulica číslo 44.

Veľmi ho môžeme odporúčať velebným pánom duchovným a ct. pánom učiteľom, aby ten kalendár rozširovali a skrze to i zásady ľudovej strany rozsievali.

Tých všetkých ct. predplatiteľov, ktorých predplatok už vypršal, úctive prosíme svoj predplatok obnoviť; tých ale, ktorí predplatili, preto ale „Kreštan“-a nedostávajú, prosíme peniaze reklamovať na pošte, alebo poukážku s tých peňazí nám poslať, aby dl'a miery spravodlivosti pokročiť mohli. Vydavateľstvo.

Jeho veličenstvo, náš kráľ 11. okt. dorazil do Gödöllöva na krátky čas, zkadiaľ nezáľho do Schönbrunna pojde, kde cez celú zimu zostane.

Nemecký cisár 12. okt. sa pohol z Nemecka do Palestíny. Minister zovnitorných záležitostí v Nemecku, Bülow tiež šiel s ním.

Predseda španielskych republikánov Castelár je veľmi chorý tak, že privržencovia jeho sú na to najhroznejšie prichystaní.

Oheň. Vo Veľkom Šariši 20 domov zhorelo 22. septembra. V spišskom Harihovci jeden dom zhorel 28. septembra.

Kreštanské milosrdenstvo. Spišský biskup Pavel Szerecsanyi ubohým pohorelcom spišskej obce Landek 250 zl., tamejšiemu tiež pohorelému farárovi 100 zl. daroval.

Cez oblok vyhodil manželku. V Trieste strojník Predonzani je upodozrievaný a obviňovaný z toho, že von oknom vyhodil nemocnú manželku. Táto totižto v tuhej horúčke ležala, naraz ale našli ju na ulici s dolámanými údami celkom bez seba ležať. Manžel, ktorý v tej dobe sám bol pri manželke, zapieral, že by on ju bol vyhodil, neskôr ale vravil, že ju ktosi násilne vyšmaril oblokom. Pri výsluchu to isté povedal. To ale nezradil, kto to bol, čo ju von oknom vyhodil tak násilne. Vrchnosť jeho samého upodozrieva, že on vykonal ten kúsok nesvedomitý; však uvidíme, čo výjde na vrch.

Nová doháňova fabrika sa otvorila 29. sept. v spišskom meste Béla. (Biala).

Jako rastie počet židov v Budapešti. V r. 1870. bolo v Budapešti len 50 tisíc židov; v r. 1880. bolo ich už vyše 70 tisíc; v r. 1890. bolo ich vyše 102 tisíc; dnes ale je ich najmien 150 tisíc, k čomu keď prirátame rozličných agentov, podomníkov, kupcov, dnes je najmien 200 tisíc židov stále v Budapešti. Že neskôr štatistika ešte prajnejšia bude židom, to každý nahliadne, kto vie, koľko ich prichádza z Poľska a Ruska.

Veľké zemetrasenie bolo 10. okt. večer o 8 hod. a 40. minútach v Serajeve.

Spišské mesto Nová Ves (Igló) na pamiatku nebohej kráľovnej Alžbety 1000 zl. základinu založila, ktorej úroky sa každoročne k podporovaniu mestských chudobných obrátiť majú.

Peši cez zem. Francúzi Lew Gaudeaux a Pierre Atteas vydali na cestu peši. Od 27. decembra pochodili Anglicko, Francúzsko, Španielsko, Severnú Afriku, Hollandsko, Nemecko a teraz cestujú v Uhorsku, potom pojdu do Ruska.

Taký hrozný víchor bol v Západnej Indii, že škoda ani opísať sa neťá. Na ostrove Barbádos zničil ten víchor vyše 2000 domov; viac nežli 50 lodí sa pod vodu dostalo. Vo St. Vincenci tristo ľudí o život prišlo. Už i z tohoto môže mať pochop ctené obecenstvo, jaký hrozný musel byť ten víchor.

Dobrý vták. Akýsi Kubo Waldapfel, ktorý chvásta sa, že k nepokrstenému pokoleniu patrí, istej firme, ktorú zastupoval, 100 tisíc zl. ukradol, potom ale do Rumunska chcel uskočiť. Lenže nohy nehodil tak chytro na pleca, jako by bolo treba bývalo, aby ho nechytli. V Brašsove ho lapli a do Budapešti doniesli. Už je zariadené vyšetrovanie proti nemu; doposiaľ ešte len toľko uznal, že 12 tisíc zlatých potiahol.

Bielá jarabica. V Dambeckskom chotáre jeden strelec zastrelil na polovke takú jarabicu, ktorá vyjmúc dakoľko pier na chvôste, celá je sňahobiela.

Veľmajster anarchistov Mezzoni v talianskom meste Pise habol do saka policie. Našli uňho písmo vyzvania, ktoré takto znelo: Chypte zbraň vy, hladujúci! To by hanba a nesmelosť podlá bola, keby sa teraz anarchistí utiahli!

Vyznačenie. Jeho Veličenstvo hrabušického pána farára Jozefa Raab so zlatým krížom vyznačil pre výtečné zásluhy v chudobných správach. Blahoželáme mu.

Obyvatelia spišského mesta Kesmerek na pamiatku nebohej kráľovnej Alžbety základinu chcú založiť, ktorej úroky sa každoročne na výročný deň jej smrti k podpore mestských chudobných obrátili; na ten cieľ až do teraz 251 zlatých sa nasbieralo. Priemyslový sbor tohože mesta 1500 zlatých daroval na Alžbetsku základinu, aby sa úroky tejto k podpore chudobných chorých remeselníkov obrátili.

Strakavý človek V Afrike našli europejský takého človeka, ktorý v istý čas je čierny, v iný čas zas biely. Ba je i taký čas, v ktorom jedna časť tela je biela, ostatná ale čierna. Tento čudný človek je učiteľom. Deti ale presvedčené sú o tom, že keď je ich pán učiteľ biely, pod istým hnevá sa. Nedávno istý človek pýtal sa jeho brata, čo robí pán učiteľ. Ten ale odpovedal, že teraz belie. Tedy aj také čudné odpovede majú medzi takými okolnosťami miesta.

Zas lapli anarchistu v Uhorsku. Vo veľkej Bani lapli anarchistu Leopolda Billabu, ktorý je robotníkom a len na jedno oko vidí. V jednej krčme schvaľoval smelý zločin Luccheniho. Tento vták už je odovzdaný satmárskej súdnej stolici.

Božské požehnanie v deťoch. V Danzigu istého priemyselníka manželka v tieto dni porodila už 27-te dieťa, ktoré je také zdravé a silné, jako tie predošlé. Všetkých 27 detí žije, a mnohé z nich sú už samé rodičami. Kto sa bojí detí, hreší proti prírode, taký človek nech neprijme siedmu sviatosť. Bár by každý rodič tak kresťansky miloval svoje deti, jako tí dancigskí, vtedy by aj uhorskí národ skorej bol v stave zmôcť sa.

Drahá poľovačka. Zajímavý pád sa stal pred krátkom s jedným metzenzéfskom (abaujská st.) kradoľovcom. Raz v noci pokradomky šiel na poľovačku medvediu. Ak do lesa prišiel, tam si na jedno miesto vstal a čakal na medveda. V tom istom čase aj jeden gazda tiež potajomky svoju peknú kravu do lesa hnal na pašu. Keď už začalo svať, krava so svojim gazdom domov idúc, priblížili sa k tomu číhajúcemu jágrovi, ktorý vo svojej jágerskej horlivosti kravu za medveda držal, a ju šťastne zastrelil. Len keď s radostou letel ku svojej koristi, zbadal žalostne, že sa veľmi hrozne oklamal. Kravu pravda zaplatiť musel, a tak ho ten figel 100 zl. stá'. Tak sa stane mnohé razy tým, ktorý po zakázaných veciach siahajú.

S poschodia spadol. Šesť ročný syn nádečníka L'udevita Zimmermanna s prvého poschodia spadol medzi hrou na kamene dvora. Ubohé dieťa s doláranými údami zanesli do nemocnice sv. Rocha, kde ho opatrujú. Veru aj rodičia zvlášte na poschodi bydliači lepší pozor by mali dať na svoje deti, ktoré ožobráčiť je ľahko, tým ľahšie ale vyliečiť.

Tisovcov ani kalvini nemajú rádi. V Debrecíne bol raz pri krajinskej volbe buchol starý Koloman Tisza. Teraz volba tam bola na sudcu do cirkevného okresu, pri ktorej Štefan Tisza doslal deväť hlasov, Geza Luby 131, S. Szunyogh ale 311. Ejhľa prostonárodnosť Tiszovcov u kalvínov.

Pavel Szmrecsányi, spišský biskup na základinu pomníku kráľovnej Alžbety 1000 z. obetoval.

Modlitba za Dreyfussa. Za vyslobodenie Dreyfussa židia i k Bohu sa utiekajú. Vo všetkých synagogách sa modlili židia na tento úmysel v Budapešti. Každý modleník, ktorý cez celý deň vytrval v modlitbe, dostal 10 zlatých. Pravdepodobne nielen v Budapešti, lež inde v Unorsku s týmto úmyslom sa utiekali k Bohu Abrahama v dlhý deň páni nekreštanía.

Požiar. V spišskom Lethanovci dňa 8. okt. v noci t. m. hrozný požiar zúril. Zhorelo asi 40 domov s pobočnými budoviskami a stodolmi plnými úrodou. Kresťania prispejte teraz tým ubohým k pomoci. Všetci oni pred krátkym časom tiež väčšiu summu posielali tým, ktorým v lete kamenec úrody zničil. Ukazali, že majú opravdive kresťanské srdce, ukážte to teraz aj vy proti ním drahí čitatelia. Tí ubohí pohorelci to tým viacej zaslúžia od vás, lebo oni vždycky ako silný silp držali pri kresťanskej strane, nikdy sa nedali podplatiť, nikdy odstrašiť. Kto má viacej, ten nech jim viacej udelí, kto menej, aj z toho aspoň dačo. Pán Boh aj ten najmenší dar stonásobne vynahradí.

120 rybárov sa zatopilo v mori neďaleko ruského brehu medzi mestami Polangen a Liban. Smrť rybárom veľká výchrica zapríčinila.

Nový kanál Dunaj a Tiszu spojujúci bude stavať ači kopať Augustin Magyratez a jeho spoločníci. Tento kanál nielen pre lede sa bude kopať, ale i preto, aby sa z neho polievať mohlo. Tedy v Banáte zas bude viac vody.

Medzi žiakmi uhorského všeučeliska katolíkov je 42.62 percentov, židov 30.32 percentov, kalvínov a luteránov 20.36 percentov. Tedy na tomto katolíckom všeučelisku ani polovica žiakov nenie katolícká; evanjelíkov ale všetkých do hromady je mien, nežli samých židov. Medzi tými, ktorí lekárstvo študujú viac, nežli polovica, je židov.

Dobry apetit má jastráb, ktorý cez deň aj vyše 30 myší je v stave zjesť. Sova tiež nemá zlý žalúdok, lebo jeden istý zvedavý pán zbadal že behom dakolko hodín aj 15 myší zje ona.

Najnovšia štatistika o židoch. Lexis profesor v Göttingii uverejnil nedávno na základe spoľahlivých správ zostavenú štatistiku o židoch, dla ktorej v samej Europe 6 mill 800 tisíc židov, v ostatných častiach sveta ale len 603 tisíc. Europejskí židia ale takto sú rozdelení po krajinách. V Rusku je ich 3 mill. 600 tisíc, v Rakúsko-Uhorsku 1 mill. 860 tisíc, v Nemecku 568 tisíc, v Rumunsku 400 tisíc, v Holandsku 97 tisíc, v Turecku 80 tisíc, vo Francúzsku 56 tisíc, v Anglicku 46 tisíc, v Taliansku 40 tisíc, v Bulharsku 24 tisíc, v ostatných krajinách Europe do hromady len 10 tisíc. Tedy v najhojnejšej miere je s nimi požehnané Rusko, po ktorom hneď nasleduje Rakúsko-Uhorsko. V samej Budapešti je židov štyrikrát toľko, jako v celom Francúzsku.

Nová stoličná priražka. Dobře pamätá ešte každý na ohavný skutok Kriványi, ktorý ukradol v aradskej stolici sirotám 245 tisíc zl. Aradská stolica teraz dostane 3% priražku stoličnú na zaokrytie tejto ukradenej summy, okrem toho ešte 2% priražku stoličnú na regulovanie platu stoličných úradníkov.

Vodca socialistov. Z mesta Stendal rečeného ušiel Döbbelin vodca socialistov i so svojou familiou, lenže so sebou pojal pokladnicu priemyselníkov s drevom sa zaoberajúcich, v ktorej bolo vyše 6000 zlatoviek. On bol na tom okolí prvým a hlavným podomníkom socialistickým. On bol hlavným kortošom socialistickým pri krajinských voľbách, spolu i hlavným riaditeľom strajku stolárov. Pred ním už traja uprskli s touže pokladnicou. Hja keď socialisti hlásajú, že čo je tvoje, to je moje.

V Amerike je preda len pánom usilovný robotník, dostane-li prácu. Jeden robotník je tam už osem rokov, a píše nám, že denne 8 hodín robí v bani, doma v Uho.sku kolárom bol. Mesačne zarobí asi 150 zlatých. Pri takom zárobku je robotník pánom.

Vo Francúzsku je viac, nežli 1200 kláštorov, v ktorých žije 30 tisíc mužských reholníkov a 150 tisíc ženských. Rozliční reholníci učia viac, nežli 2 milliony detí bez všetkej mzdy a školského platu; okrem toho bez náhrady 100 tisíc starcov opatrujú; 60 tisíc sirôt vychovávajú, vyše 250 tisíc nemocných opatrujú. Keby štát sa chcel starať o týchto, potreboval by aspoň 50 millionov zlatých ročite k tomu. Veru sme my ešte ďaleko v tomto ohľade od Francúzska.

Obet obžerstva. Ignác Kuchtik, rodák z Torontálska veľmi ľúbil pozerať na dno zuzky, neraz tak dlho pohľadoval zo zuzky, že sa mu hlava krútila, jakoby motolice mal v nej, a nevedel ani čo robí. V takom stave bol počiatkom tu v Budapešti domov prišiel a s omámenou hlavou sa vovlil do postele, kde pri matke ležiace dieťa malé hneď o život pripravil.

Anarchist v Horvátsku. Veľmi nebezpečného anarchistu chytili v Horvátsku v pisarovinovskom okrese. Najšli uňho dýku, nabitý revolver, 250 ostrých nábitkov a veľa podobizní vysoko postavených osôb v Rakúsko-Uhorsku. Ten chytený anarchista je ešte len 21 rokov starý, z Nemecka pochádza, bol už aj v Genve a v Zürichu, kde 50 zl. dostal z Paríža.

Rozpočet hl. mesta na rok 1899. Výdavky na rok 1899. obnášajú 37 mill. 981 tisíc zlatých; príjmy ale 37 mill. 964 tisíc a dakolko zlatých. Tedy skoro 17 tisíc zlatých deficitu je. Na matrikársťvo platí hl. mesto ročite skoro 100 tisíc zl. len na ľudové školy ale skoro 2 milliony zl.

Židia vylamovali sklepy. Viedeňská polícia obratná chytila početnú bandu židovskú, ktorá vylamovaním sklopov sa zaoberala. Výjmc Armina Kohna, ktorý veľmi šikovno päty otrčil otrčil policii, všetkých členov tejto bandy podarilo sa chytiť, na čele ktorej stál akýsi Aladár Say, ktorý ešte nepovedal, ako sa predtým volal.

Palicu anarchistom! Nemecký denník „Hamburger Nachrichten“ navrhuje, aby každý anarchista, jako náhle zradí alebo hocakým spôsobom na javo dá, že je on nepriateľom jestvujúceho poriadku, čili že je anarchistom, nech dostane istý počet palíc, čo neosoží-li, v dvojnásobnom počte znovu mu ich treba nasypať, potom ztrojnásobníť treba počet palíc atď., konečne vraj len k rozumu a svedomiu príde taký kujon.

Verejné vďakočinenie! Z príčiny smrti môjho vrele milovaného manžela Martina Savel roľníka v Greniczi (Szepes Véghely) nútenou sa cítim byť k tomu, aby som tu verejne viedeňskej život-poistujúcej Spoločnosti „Janus“ vrúce vďaky vyslovila, že mi summu assekurovania tak rýchlo a akurátne skrze svojho hlavného agenta p. Štefana Zseitlik v Iglove vyplatila, a to tým viac, ponevác môj usnulý muž len 14. mája roku 1898. dal svoj život assekurovať. Túto život-poistujúcu spoločnosť každému čím najvrelejšie odporúčať môžem.

V Greniczi, 28. augusta 1898,

Georg Wallus,

Vdova Maria Savel.

Ján Gavalér,

obecní rychtárski svedkovia.

Tento od 57 rokov jestvujúci ústav najvrelejšie odporúčame ct. obecnstvu a pre matky pre deti za veľmi odporúčania hodný ho uznávame.

Prosba.

Z toho, že už od mnohých týždňov nikto sa neponosoval na expediciu Krestana, uzavieram to, čo som slúbil, že koniec spravím všetkému neporiadku. A tak celkom pokojne môžu sa obrátiť k expedicii všetci tí, ktorí na Krestana chcú predplatiť.

Prosím tedy všetkých tých, ktorí ešte nezaplatili, alebo predplatiť chcú, aby to čím skorej učinili, že by nebolo prekážky v expedovaní. Aj na to prosím ctených čitateľov Krestana, aby získali čím viac predplatiteľov, lebo časopis tým je lepší, čím viac je predplatiteľov.

Aby ale človekovi čím skorej čím viac predplatiteľov podarilo sa získať, to nežiadam preto, abych bohatým sa stal, lež preto, abych Krestana čím lepšie rozšíril, lebo však už som viac krát povedal že ani krajciar si nepodržím, lež bude-li jaký-taký chosť, to na ľudové ciele obrátim, čili do pokladnice ľudovej sústrednej pisárne sa to dostane.

Tým, ktorí mi titule a nápisy poslali, srdečne ďakujem, a tým udaným pánom som už poslal Krestana na ukážku.

Znovu úctive a ponížene prosím priateľov dobrej veci, aby Krestana čím horlivšie rozširovali. S úprimnou úctou

V Budapešti, 8. oktobra 1898.

Ján Molnár,

pápežský prälát, ľud. vyslanec.

DOPISY.

DOLNIA TUZLA, Bosna, 25. sept. 1898.

Hlbokostený Pán Redaktor!

Ponevác prichádzam k vám so srdečným pozdravením a túžebnou láskou a prosím Váženú Redakciu, že by ste ráčili týchto mojich pár riadkov uverejniť v našom Kresťanovi ctenému čitateľstvu nášeho Kresťana. Ja níže podpísany sdelujem vám, že ja tu v Bosne už 10 rokov podomníkom som a kupčím miešaným tovarom, ale som ešte nevyskúmal citlivosť a biedu ľudskú tak, jako tohoto roku. Prvé spomnem nemravnosť. Tu sú sedliaci takí sprostí a neučení, že neni to k vypovedaniu, grobianskí, suroví a nesvedomití, že človekovi je život tu len tak jako vlas nad ohňom; a medzi tých Turkov keby prišiel taký neznámy od nás človek, ale by hlavou pokrútil. Tu človek nevie, kedy je sviatok, lebo piatok. Každého vždy so dňa na deň vidieť pracovať. Jak je katolík, v robotný deň pracuje sebe a v nedeľu ide Turkovi a povie, že však svätí, lebo sebe nerobí; a z toho nič nemajú, lebo majú veľké porcie. Oni tak neplatia, jako v Uhorsku.

Ktorý roľník poseje, posadí a všetku sejbu zhotoví, tak príjde desatinár aj s rychtárom a ocenia mu úrodu na koreni, že koľko úroda môže byť hodná, tak vyrátajú mu to drahšie aj raz toľko, jako keď on úrodu shromaždí, to sa samosebou rozumie, že vždy je drahšie pred žatvou, jako po žatve, a on ten roľník musí desiatu časť zaplatiť z tej všetkej úrody. Povieme ku príkladu, ocenia mu úrodu všetku, čo sa týka obilia, zemiakov, kapusty, ovocia atď. na 1000 zl., on z toho musí zaplatiť 100 zl., a to za dva týždne, ale ešte nevie, či mu Pán Boh zachráni, či on to shromaždí všetko. Bohužiaľ viac ráz sa traťí, že úroda na vniroč výnde. Dá Pán Boh mrcha časy, môže úroda pohniť, alebo dopustí Pán Boh ľadovec a zbije všetko, a oni chudáci musia biedu treť a veľké bremeno znášať. Už im naložili; že musia štátnu repu siať, a oni chudáci majú robiť, musia vyhoveť, lebo im nemá kto naučenie dať; musia svoju prácu tak nechat a okolo repy robiť, a jak nemá toľko pracovitej čelade, musí si prinajť okopávať v jaseňi, keď má svoje chrániť a domov shromažďovať, musí okolo repy robiť, ešte ju musí aj na svojej lichve doviešť do skladu, a zato nedostane ani polovicu, čo on vydal na robotníkov. Teda koľko ten roľník má škody, jeho vlastné zhyne, štátne musí robiť, veľké porcie platiť a ešte z tej jeho zostalej úrody musí tretinu dať tomu Turkovi, čia je roľa, lebo väčším dielom zeme sú len turecké. Teda ten sedliak chudák musí otrhaný bosý chodiť a hmyz na sebe nosiť jako otrok, ale sa aj nečudujem, lebo po dedinách škôl nemajú, v ničom sa nevzdelávajú. Keď vidia človeka, utekajú od neho, jako divá zver. Čo sa týče živobytia, žijú len na kukuričnom chlebičku a nech má pri sebe paklík dohánu, to je celý jeho život. Jeho život nekoštuje na deň ani 10 kr.

Ctená Redakcia! Musím vám ešte sdeliť jednu udalosť. Bol jeden 60 ročný starac Turek mohamedánskej viery. Ponevác ale navštívovaj katolíckych kňazov a s nimi sa vždy kamarátil, tak mu vyprávali všeličo pekného z katolíckej viery, tak ho nahovorili, že by sa dal pokrstiť, aj si on zaumienil vstúpiť do cirkve katolíckej. Tak sa za pár mesiacov vyučoval

katolícké náboženstvo. Bol pokrstený na deň Petra a Pavla v chráme farskom v Sarajove, keď to Turci zbadali, pohoršili sa na tom a viac sa ich sobralo a začali do chrámu Božieho strieľať a chceli zabíť aj duchovného a aj toho starčeka; v tom ale musel sa veľmi napozore mať až do skonania. Pán Boh nedal mu dlhý život tomu starčekovi, žil po svätom krste len 3 mesiace a zomrel blažene. Turci sú takí zlostníci, bohaprázdni, že keby im bolo po vôli, tak by katolíka na kusy rezali a mučili. Len ešte vždy prosia Boha, že keby mohli mať to právo, čo mali za Sultána Sulejmana, že by oni ešte ináč krvave prenasledovali kresťanskú vieru.

Veď nech si len pomyslí každô, kto bol vojacom a bol tu roku 1878., jako mučili náš ľud. A ešte mnohí povedali: Ej keby ti matka vedela, jako ňa mučíme, tá by ešte ináč kričala a plakala, jako ty kričíš.

Prosím ešte, sdelte našemu obecnstvu, čo sa tu prihodilo dňa 24. septembra. Jedna žena, ktorá nepatrí do ovčince Kristového, je viery mohamedánskej Turkyňa, nemilosrdne pripravila o život svojeho manžela, ponevác bola do druhého zalúbená a tak pozbavila života svojho manžela dňa 19. septembra v noci v spaní odřala hlavu so sekerou svojmu mužovi a zakopala ho za domom do zahrady a išla ohlásit na okresný úrad, že jej muž chybujee, že sa jej kdesi podel, tak ho všade hľadali četníci a policajti, až našli krv postriekanú po stene v jej izbe. Pýtajú sa jej, že čo je to za krv, ona povedala, že jahňa rezala, nuž že je to od toho, ale ju už poznali na reči, že sa jej trase. Hľadali ďalej po dvore; našli novovykopanú zem; a jako by tam bolo volačo zakopané, prinútili ju kopať. Kopala a vykopala čiapku. Potom hlavu, a tak našli celého človeka, nemala sa kde podeť. Priznala sa, čo sa stalo, že ho ona zabila so sekerou. Odsúdil ju okresný súd na väzenie, tak ju obesili na dvore v árešte dňa 24. septembra o pol dvanástej hodine, a visela až do štyr popoludni. Potom ju zakopali; na tom bolo mnoho sveta súčasťeno.

S úctou

Ondrej Fábry, podomník.

GBELY, 26. sept. 1898.

Vážený Pán Redaktor!

Mynulý týždeň nám mnoho nového priniesol, ktoré noviny ct. obecnstvu Kresťana v známosť chcem uviesť, veď on z častejších dopisov z nášeho mestečka pochádzajucich iste zvedelo, že je u nás mnoho horlivých čitateľov Kresťana a presila tých občanov, ktorí za ľudovú stranu žijú a aj zomreť by neodopreli.

V pondelok celý deň, ale zvláštne odpoluníu živo bolo v našom mestečku, nadovšetko ulice od stanice do mestečka vedúce, čistily a ozdobovaly naše robotné spoluobčanki, na moste pred kostolom ale sa zdvihala pekná brezová brána kvietkami ozdobená. Radosť sa bolo na to pozreť a ešte väčším plesánim naplňovalo naše srdcia to, že sa toto všetko dialo nie na rozkaz, ale z lásky nie z musenosti ale zo synovskej príuľnosti k nástupcovi sv. apoštolov osvietenému pánu biskupovi Jozefovi Boltízár, ktorý aj v našom mestečku chcel posilniť mládež k boju proti hriechu a k vyznaniu svojej sv. viery so sv. birmovaním. Pred šiestou hodinu sa pohlo asi 20 kočov a vozov s rozdielnymi pántstvami a miestnym úradom k vlaku privítať zo Skalice prichádzajúceho osvieteného p. biskupa. Privítanie nebolo sluch obrážajúce vykri-

kovanie, ale tým úprimnejšie a významnejšie zvolanie „Pochválen Pán Ježiš Kristus“ na čo keď osv. p. biskup odpovedal, predstúpil p. notár a pozdravil ho maďarsky potom ale p. richtár slovensky, na čo sa prôvod pri hlahole zvonov pohnul do kostola, kam sa skoro všetci veriaci shromáždili k obdržaniu sv. požehnaní. Na druhý deň pri spoluučinkovaní miestneho a okolitého kňazstva, v najprikladnejšom poriadku pobirmovano bolo asi 2000 birmovancov. Po poludní, keď sa cirkevní a svedskí predstavení poďakovali za rozdelenie milosti Božej, a za láskavú návštevu, kde žehnajúc našim snahám sa s nami otcovsky rozlúčil, aby sa utiahol ku krátkemu odpočinku do Ostrihomy. Zaplat Pán Boh, a daj mnoho takých biskupov sv. cirkvi!

V piatok sme mali voľbu p. organistu a učiteľa, vyvolený bol p. Ján Dúbrava zaslúžilý organista z Dojča. Mal protivníka silného, ale čo je po tom, keď pri tejto voľbe nezastávali sa tak osoby jako zásady, nie tento organista alebo zlý katolík, lepšie, rečeno ľudák alebo liberál. P. Dúbrava je ľudák, teda si ho väčšina výboru zvolila, bárs to nietak jeho, jako jeho privrzcov mnoho namáhania stálo a nejednu grobiansku urážku museli do vačku strčiť od surových spoluobčanov, ktorí v novom p. organistovi svojho rodáka a svoju krev, teda sami seba uctiť nevedia, ano bez každej príčiny tupia. Takej organistskej voľby som ešte nevidel! V škole vážny rozhovor vedú chlapi, usmievajú sa, lebo vedia že neni tej moci čo by im víťazstvo vyrvala. Sú to ľudáci. Pred školou, krik vresk, hrešenie, nadávanie, surové poznámki. Kto sú to? Gbelskí liberáli pri sebe majú aj niektoré s dlhými vlasmi, podrezaným uštepáčnym jazykom obdarené stvorenia.

Naraz zostane hrobovité ticho. Z fary vyšol p. školdozorca prevel. pán Jozef Kučera miestny duchovný a ešte niektorí. Keď prišli ku škole, tak sa zdalo, jako keby divá zver začala revať a chcela roztrhať bližiacich sa, ale predsa to tak nebolo, veď to bol len vresk slabej liberálnej strany gbelskej. Nechcem spísať tie výkriky, ktoré si niektorí ani nie opilí dovolili, len to poviem, že neni toho sviňstva čo by neboli do svojich zubov chytili. Nasledovala voľba, ktorú krikom a vyhrážkami prekazit chceli, ale darmo voľba zátopným hlasovaním previedla a výsledok je Vám už znamy. Liberáli to ale nechcú tak nechať, sbierali podpisy a apelujú tuším na ministerstvo, ale si mohli radšej podošvy zašanovať k zime a plúca nedrať, aby mohli onedlho tým silnejším hlasom volať „moja vina“. Všetko sa zákonite previedlo, teda je koniec liberálnemu organistovi.

V sobotu sme mali voľbu lepšierečeno vymenovanie nového p. notára Antona Tomek. Obecny výbor je u nás z väčšej stránky ľudový a jako taký predošlému p. notárovi všade na päty stúpil a mnoho nepríjemnosti robil s prísnyim dôkladom na úradné veci, to sa mu nelúbilo a preto na jeho prosbu presadený bol do Radošoviec a na jeho miesto prišiel k nám z Radošoviec pán notár, ktorý opak súc predošleho k uspokojeniu občanov účinkuje a zachádza s ľudom ľudský a nie otrocky, zákonite a nie bezprávne.

Tantin.

SV. ANTOL (hont). 30. sept.

Dvojctihodný Pán Redaktor!

Od piatich rokov čo váš nám milý časopis „Kresťan“ do obce nasej chodíeva, nezvaly sa ešte hlasy,

ktorými by sme boli na javo dali, že i my žijeme. Preto ráčte byť, Dvojctihodný Pane tak láskavý, mojich nepaterných pár riadkov v časopise vašom uverejniť.

Čo sa stalo u nás? Pred štyrmi rokami utvorila sa u nás óvoda (ku ktovej obec 150 zl. prispieva) a s óvodáškou, ktorá rodom z Rieky bola, úplne sme boli spokojní, bo vychovávala ona dietky naše v duchu kresťanskom katolíckom. Zrazu stala sa ale u nás čara, následkom ktorej vyslalo nám vysoké ministerstvo za óvodášku židovku. Obci našej, ktorá vyše 1600 duší čisto katolíckych počítuje, preloženie toto veľmi nemilo padlo, a od toho času rodičia dietky svoje do óvody patriace ktorých asi 70 počítuje, posielat odopreli.

Teda, či nemáme sa čo obávať, že ten nebezpečný anarchismus dnes zajtra aj do našej obce sa vpletie? Ktože tomu bude potom príčina? U koho potom budeme hľadať obranu oproti tak nebezpečným nápadom ešte na tento čas nepokazených našich katolíkov, keď vláda sama kladie nám základy nebezpečia, chce nás olúpiť ešte o ten najdrahšie jediný cit nábožensky? Keď sveriť chce do rúk jednej židovky výchovu našich nevinných dietok, a odstúdiť ich od drahej matky svojej od cirkve katolíckej?

V ohľade tomto predstavenstvo obce našej urobilo síce pokroky, zavdajúc prosbopis na vysoké ministerstvo, v ktorom prosebne žiada óvodášku inú; my ale len predovšetkým v našom láskavom nebeskom otcovi dôveru skladáme, by nám on na prímluvu jeho milej nevesty a našej drahej matky, patrónky to vlasti našej uhorskej odpomôcť ráčil, o čo ho my v našich každodenných vrúcnych modlitbách skrúšene prosit neprestávame.

Značím sa čo priateľ vášho časopisu

Szkladányi Béla, učiteľ a organista.

MARKUŠOVCE, (Spiš) 3. okt. 1898.

Vážený pán Redaktor!

Prosím pána Redaktora, aby aj o našej až do teraz cteným čitateľam milých ľudových novin ešte neznamej obci nečo uverejniť ráčil.

Markušovec leží pri rieke Hornád blízko mesta Nová Ves, a patrí k najpeknejším dedinám Spiša, šesť kaštieľov máme tuná. Naša dedina zvláštnu pozornosť zaslúži, lebo je tak rečeno sídlom spišskej opozicionalnej strany, hlavným miestom spišskej ľudovej strany. Tuná meškáva síce v lete excelentný pán barón Ján Máriaassy, vyslužený podnáčelník, ktorý ako člen domu veľmožov vždycky pri každej záležitosti smelo za záujmy kat. cirkve bojuje, a ktorý v minulých voľbách aj kandidátom ľudovej strany bol v novomeskom okrese, zvíťazil pravda pre hrozné násilenstvo hnusných liberálov nemohol. Tuná je farárom všade obľúbený a veľmi horlivý kňaz prev. pán Julius Kerr, ktorý je najhorlivejším bojovníkom ľudovej strany vo Spiši, — a tak sa mi zdá, aj predsedom spišskej opozicionalnej strany. Čo je asnáď jediný pád v celom Uhorsku: aj náš matrikár — buď mu chvála s ľudovou stranou držal.

Ľud náš zaoberá sa najviac roľníctvom, a gazdovia sa vôbec dost dobre majú. Zemi sú ešte dost urodne, zvláštno toho roku nás Pán Boh vo všetkom veľmi požehnával. Niektorí obyvatelia v blízkosti jestvujúcich tmavých železných baňach si chladajú svoj každodenný chlieb. Okrem tých jest ešte u nás mnoho domkárov a delníkov. Máme aj všelijakých remeselníkov,

Zárobky sú mnohé e dost dobré; ale napriek tomu mnohí v Amerike ešte lepšie si hľadajú. Miesto tých k nám mnohí cudzí robotníci prichádzajú zvláštne z Poľska

Bohužiaľ aj mnoho krivonosých máme už 12 familií. A tí zvláštne krčmári a sklepníci, ako inde aj u nás nešetria ľud. Tak pred kratkom ako financi váhy revidovali v jednom židovskom sklepe pod váhou, — rozumie sa, na tej strane kde sa tovar položí — podkovu k nej priviazanu našli. O koľko ľudí ten tým spôsobom oklamal! Pokutovali ho síce z niekoľkými zlatovkami. Čo je ale to. Však on tých pár zlatých mnoho násobne dral na chudobných; a druhí raz zase tak urobí. Takým zdieračom a klamárom by na vždy mali zakázať kupčiť.

Aj notára máme žida. Aj jeden mariašovský kaštieľ už do židovských rúk prešiel. A druhom kaštieľi je zase žid arendátorom.

O mravnosti a vzdelanosti nášho ľudu budúce dačo sdelím, keď to pán Redaktor dovolí.

Na konci môjho dopisu spomínam ešte naše najnovšie udalosti. Dňa 21. septembra slúžil náš pán farár s pomocou nášho pána kaplána omšu svätú za nebohú najjasnejšiu kráľovnu Alžbetu, pri ktorej príležitosti zvláštne veľmi mnoho pántva bolo v kostole.

Dňa 29. septembra svätili sme sviatok nášho mocného patróna sv. Michala Archanjela, Omšu sv. slúžil prev. pán Juro Andreidess poprúdsky farár s vysluhovaním prev. pána Ladislava Moyša, hrastského farára a vel. pána Františka Kleina, markušovského kaplána. Slávnostnú kázeň mal prev. pán Ladislav Moyš. S Bohom až do budúceho týždňa. Fr.

— LAZANY, 10. okt. 1898.

Vážený pán Redaktor!

Ja som tiež jeden z čitateľov obľúbeného Kresťana. O nás tu málo vie svet, lebo bývame v podhornej dedinke popri mestečku Zniove pod rumami zámku Zniova, a patríme pod cirkevnú vrchnosť kláštor-zniovsku.

V našom Turci úrody obyčajne slabé bývajú, ale toho roku požehnal nám dobrotivý Pán Boh z každého viacej, ako inokedy, začo mali by sme každý byť vrúcnu vdakou viazaní.

Zniov ravštvívený bol požiarom dňa 12. aug. Iahlo požiarom 16 domov, 6 humien, poneváč ale všetko bolo poistené, pomaly všetko do poriadku príde. Máme tu 2 kostoly a na krásnom málo vzdialenom vršku Kalvarií. Za duchovného správcu máme velebného obľúbeného pána administrátora Emila Klein, ktorý je pýchou našou, poslaný bol k nám pred tromi rokmi, ale preukázal nám už tak mnoho dobrého a spasonosného, že sa mu snáď nikdy neodmeníme. O nie tomu, ktorý náš farský zanedbaný kostol do krajšieho poriadku priviedol. Keď Svätinu pekne vymalovať, všetky oltáre obnoviť a okrášliť a do pekného poriadku priviesť sa staral. On nám zapatriť sochu božsk. Srdca Pána Ježiša, zapatriť nám peknú Križovú Cestu; On je hotový bár jaké namáhanie poduť pre slávu Božiu a dobré na seba sverených veriach. Nech mu je sám Všemohúci odplatou. Bár by sme mu aj lepšieho pokoja priali, všetci si želáme, Boh daj, by vždy našim zostal.

S tým, keď všetkým cteným čitateľom Kresťana mnoho zdraru prajem, dô: t pána Redaktora o uverejnenie týchto riadkov prosím s úctou N. N.

ČAČTICE, r. 1898.

Vážený Pane!

Neviem, či ste sa to už dozvedeli, dosť na tom, nemôžem sa zdržať, radosť napína moje srdco a pohybuje moju ruku k písaniu.

Náš otec duchovný, ktorý tu už päťrasty rok účinkuje a naozaj sa o nás stará, dostal červený pás na brucho a vymenovaný je za poddekana čačtického okresu cirkevného.

Hovoria, že čo sa vleče, neuteče; a tak to bolo aj s naším pánom veľkomožným. Vyznačenie tohoto záslužitého otca duchovného vystať nesmelo, ono sa len vlieklo, a jako vidíme, neutieklo.

Kto chce vedieť a vidieť, akú starosť má tento horlivý otec duchovný o všetko to, čo je naňho sverené, ten nech príde k nám. Missie nám držal, skrze čo duše veriacich priviedol do poriadku. Cintorín široko ďaleko nevidieť v takom poriadku, jako u nás. Chrám Boží utešeno vyzerá, ešte i obloky jeho sú maľované; fara od tej doby je v poriadku, čo je on u nás. Katolícky kruh máme, pri volbe ľudáci sme boli. Jedným slovom naša obec tak je sriadená, že tu na okolí len málo sa ich môže k nám prirovnať. Ešte ani pri požičkách nemusíme sa k úžerníkom obracať, poneváč náš veľkomožný pán dekan-farár dal si a dá si toľko záležať na našom hmotnom dobrobyte, že nám založil kresťanský pomocný spolok, a on ho aj vedie.

Nech Svrchovaný žehná nielen snahy jeho, ale i jeho osobu dobrým zdravým živobitým, dlhým životom, po dlhom rade mnohých rokov a e večnou blaženosťou.

Nášho duchovného otca ale aj ostatní duchovní otcovia tohoto okresu cirkevného tak rádi majú, že radom mu blahoželajú, a za šťastlivých sa považujú, že mu blahoželať môžu.

Vysoko vážený Pán Redaktor! Bár sú i prosté a neobratne složené moje riadky, ráčte ich už i z toho ohľadu uverejniť, že ste náš krajan.

O toto znovu vás prosiac, zostávam s hlbokou úctou úprimnou. S Bohom K. J., starý občan a roľník.

M u ž i č k u m ô j . . .

Mužičku môj dobrý, milý,
Ktorej strane podáš sily?
Či tej vládnej brániš ciele,
Či tej, čo nás ľúbi vrele,
Ludovej?

Nestrachuj sa babko moja,
Nechytím sa katov oja;
Nepovlečiem ja ich káry,
Na nej pre ľud, pre vlasť máry
Schystané.

Ak ma rád máš, srdco moje,
Prekľaj hnusných dudkov roje!
Zaujmi sa za tú stranu,
Čo Boh poslal na obranu
Trápeným.

Dosť už mám tých krkolomcov,
Liberálnych nesvedomcov.
Nech raz ľudu svitne sláva,
Nech kresťanská žije správa
V Uhorsku!

Díhomír Poľský.

HOSPODÁRSTVO.

Ako sa robí víno z ovocia.

Z nezralého ovocia nijako sa nerobí víno, lebo by ono také plané bolo, že by ho človek len z pokania vypil.

Je-li ale ovocie, zvlášte jablká zrelé, tak je hodno z nich víno robiť, ktoré tak veľký zástoj hrá zvlášte v cudzozemsku na takých vidiekoch, kde obyčajné hrozno nedozreje.

Jablká i s hruškami miešať sa môžu, lenže táto miešanina jednako musí byť zrelá.

Časné letné ovocie veľmi príjemné víno dá, lenže nedá sa ono dlho držať. Jasenné ovocie dá najkrajšie víno, zimné ovocie ale skytá to najtrvacejšie víno.

Z kyslého ovocia nevyplatí sa víno robiť, pretože je ono nepríjemnej kyselej chuti a okrem toho netrvá dlho. Veľmi sladké ovocie tiež neskytá trvace víno; kyselasté ovocie je najsúcejšie k tomuto cieľu; jehož víno je záživné, liehové a trvace, ku ktorému primieša-li sa sladký mušt, to najvýbornejšie víno sa dostane. Lenž ten sladký mušt vtedy sa musí primiešať, zakiaľ tá kyselastá vodka je ešte muštom.

Zo samých jabĺk môže sa víno robiť, zo samých hrušiek ale nie. Najlepšie je jablká smiešať s hruškami. Keď sú jablká kyselasté, hrušky musia byť sladké. Sú-li ale jablká sladké, hrušky musia byť kyseľasté.

Ovocie, z ktorého víno chceme robiť, dlho treba na strome nechať.

Neskoré ovocie musíme ležať nechať, a až keď ožkne a úplne dozreje a zmäkne, treba ho do práce vziať.

Jestli zo samých jabĺk robíme víno, keď sa jablká pokrájajú, treba ich niekoľko dní stáť nechať. Lebo zkrze toto dostane mušt krajšiu farbu, lepšiu chuť.

S tých stojacich jabĺk môžeme tú vodu sliať, lebo toto o veľa lepšie víno bude, ako je to vyprešované.

Vytlačená vodka dá sa do suda parou a dymom sirkového kvetu vyčisteného. Keď mušt už nevyhadzuje na vrch špinu, treba ho zapchať, a len malilinkú dierku mu nechať.

Čistý mušt treba do druhého suda stiahnuť, takým spôsobom príde on k lepšej farbe, príjemnejšej chuti a väčšej trvácnosti. Je-li ale mušt netrváci, toto stiahnutie neodporúčame, lebo by ho ono v ocet mohlo zmeniť.

Jestli k muštu primiešame taký mušt, ktorý skrze varenie polovicu ztratil, víno bude trvacejšie, krajšiu farbu dostane, viac rozpaľuje a odníme vínu tú čudnú chuť, ktorá zradzuje, že je to len z ovocia

robené víno. Jestli ešte viac pridať me vareného muštu, vtedy to víno podobným sa stane južným vínam. Aby ono tuhšie bolo, cukor sa môže primiešať; aby ono tú chuť surovú ztratilo, gbezového kvetu suchého treba doňho dať. Farvu ale pálením cukrom mu dáme. Jestli ale z ovocia robené víno je každodenným nápojom, vtedy tieto talafatky všetky vystanú.

Z nezralého ovocia len ocet sa dá robiť, ktorý a'e nemá priemnej chuti. *Izidor Seidenberg.*

Náš Kalendár!

Ponevác kalendár potrebný je každý deň v každom dome, sme si za povinnosť držali, cteným čitateľom a priateľom „Kresťan“-a taký kalendár dať do ruky, ktorý súc celkom plný ducha kresťanského, ducha toho, ktorý vrele a obetovne zastupuje „Kresťan“ a pre ktorého ducha redaktori a spisovatelia „Kresťan“-a už mnohé pokuty peňažné a mnoho väzenia trpeli. Vydali sme tento náš kalendár pod menom:

„Sv. Štefanský Kalendár,“

ktorý už výjde z tlače a bude k dostaniu u vydavateľstva „Kresťan“-a, v Budapešti, VIII. Práter-ulica číslo 44.

Náš kalendár obsahuje všetko, čo duša kresťanská veriaca požadovať môže, zvlášte jesto v ňom mnoho čítania a potešenia vzdelanému, ako aj jednoduchému obecnstvu, tak aj poučenia a osvietenia v domácich a gazdovských okolnostiach; okrem toho ozdobuje náš kalendár veľa obrazov kresťanského ducha.

Cena jeho je 40 kr.; a už čo chvíľa je k dostaniu, preto úctive prosíme našich ct. čitateľov, aby si nezaopatřili druhý kalendár od takých vydavateľov, ktorí neslúžia duchu kresťanskému, ale len gšeftu.

Vrele odporúčame náš kalendár velebným pánom duchovným a ct. pánom učiteľom, a prosíme ich, aby ráčili náš kalendár, tojest „Sv. Štefanský Kalendár“ rozširovať.

Prosté a figliarske nápady.

Farár: Kam-že ideš, malý Ferko?

Ferko: Velkomožný pán otec, do hory na drevo!

Farár: A či nevieš, že je zakázano, svieže haluze lámať?

Ferko: Viem veľmi dobre, a práve preto pilku nesiem so sebou, abych lámať nemusel.

Do pozornosti.

Ponevác medzi cten. predplatiteľmi mnohi sú, ktorým predplatok už dávno vypršal, bez toho, že by boli zaplatili a znovu si predplatili; úctive prosíme týchto všetkých, aby to čím skorej učinili ráčili. Ponevác teraz je už ľahšie vyhovieť našej žiadosti a prosbe, lebo však je už po žatve; nebude nám to nikto zazlievať, že touto prosbou sa obraciamy k ct. predplatiteľom. My veľké výdavky máme, zaoberáme expedíciu, tlačenie, redigovanie, čo všetko veľa nás stojí, a čo len v tom páde môže vystať od nás, jestli i ctení predplatitelia budú sa usilovať svojej povinnosti zadostučiniť čím bedlivšie.

Vydavateľstvo „Kreštan“-a.

V Budapešti, VIII. József-körút 35.

S hocakou záležitosťou Kreštana týkajúcou sa sem treba obrátiť. Priatelia ducha kresťanského, privrženci ľudovej strany nebudú len s tým spokojní, že samí si predplatia na Kreštana, lež usilovať sa budú i druhých a to čím viacerých k tomu nakloniť.

Predplatná cena:

Na rok 2 zl.

Na pol roka 1 zl.

Na štvrt roka 50 kr.

Kreštania!

kupujte len u kresťanov!

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Vrele prosíme ctených spolupracovateľov a dopisovateľov „Kreštan“-a, aby ráčili dopisy v nedeľu, alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uvereniť v najbližšom čísle.

L. V. Lančár. To je veru už veľmi stará pravda, čo ste podotkli. V tej veci najlepšie bude radu pána farára, toho vysoko učeného a vzdelaného muža nasledovať. — Šaštin. J. M. Vy ste utíchli, jakoby ste úplne blažený boli. Síce aj zajac je ticho pod kozlom, keď mu je tam teplo, a ho nikto nebantuje. — Martin Kulifaj v H. Dobré heslo viac stojí, nežli slabé veslo. Kožkárovi o tej veci nič nesdajte. Tú farchu i dľa zákona, a inde dľa svedomia ste povinný znášať. — J. Ž. Zaviazanosť, každý týždeň 6—7 hodín trvajúca korektúra, zodpovednosť, opra-

venie došlých článkov a riadna písebná práca: Čo je to, až potom by ste videli, keby ste v tom boli. Takej žiadosti nenie možno vyhovieť. Ináč zodpovedný redaktor nikdy a nikde neplatí spolupracovníkov, lebo to je v páde potreby a možnosti nakladateľovou povinnosťou. — Bošaca Nenie možné. Tam, kde to mám, nedá sa to hýbať. Ináč i sám v hocktorú chvíľu to môžem potrebovať. — Ján Pištok. Jeden pán to povedal, že kto fajčí, je prasa, kto ale močku užíva je sviňa. Zapamätajte si, že solidný muž nestojí o tabák, o kávu a o karty. — Trenčín. Len trocha trepezlivosti majte. S osnovou už dávno som hotový. Pre oznamy ale zas sa vec trocha odložila. — Jožko Lapaj v Trebatíciach. Od začiatku to vždy tak bolo, že slnko rano vychádzalo a večer zapádalo. A veď v tej veci je to akurát tak. Môjho krajana pozdravuje velebný bratranec, pošeptajte mu to, však nenie od vás ďaleko. — Jozef Reiss vo Vrbovom. Už dávno ste nám nič nepísali. Či vás ten odkaz tak zronil. Nerobte si z toho nič, lebo to už dávno bolo. — Nádaš. Srdečné vďaky za ten list. Toľko ale poznamenat musím, že nielen ľud, ale i duchovní ma prosili, a bych čím jednoduchejšie písal bez zriedkavých výrazov. — Žilina. Kaco-Maco musí veľmi spokojný a pokojný život viesť, že nič o ňom nepočuť. V obšiahnutí kisuckej fary by vám snáď mohol na pomoci byť, keby ste prijali milosť od liberála.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je uvoľnenie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste no udat u poštovej, direkcii. Veď to potom vykoná. Úradná reklamacia má ten ošoh, že pošťari väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomysle.

Budapeštianske obchodné zprávy.

1. Zbožie. Pšenica (žito) banátske 8.75—9.50. Od Tisy 08.95—09.70. — Od Pešti 08.90—09.65. — Zadunajské 08.95—09.70.

Raž 7.30—7.40.

Jačmeň na krmenie 5.60—6.00. — Do pálenice 6.50—7.— Na pivo 7.30—8.20.

Oves 5.75—6.05.

Kukurica 5.25—5.35.

2. Múka.

0	1	2	3	4	5	6	7
16.20	15.70	15.10	14.60	14.00	12.90	11.70	09.80
			7½	8			
			7.50	5.60			

Otruby fajnové 4.10, grobovité 4.20.

3. **Strovy.** Veľká biela fyzula 7.50. — Malá 7.75. Hrach 13.00. — Pšeno 4.75—5.00. Konopné semä 10.50—11.00.

4. **Semä na sejbu.** Červená jatelina 32—40 zl. Staré semä 00—00 zl. — Lucerna 35—24 zl. — Baltacim 00.—00.00. — Muhar 6—6.25 zl. Ladník 5.75—6.

5. **Hyd a vajca.** Kura 60 kr. — Sliepka 70 kr. — Kapán 1 zl. — Morka 0.00. — Krmená hus 3.60. — Kačka 1.20 zl. — Krmená kačka 2.50. — Vajca 6—7 kusov 20 kr., 46—47 kusy 1 zl.

6. **Svine.** Prasce 1 pár 120—180 kilov 54—58 kr. Staré, 1 pár 320—380 kilov 55—59 kr.

7. **Telca.** Živé 28—30 kr. kilo. Sekané mäso 00—00 kr. kilogram.

8. **Masť a slanina.** Sviňská v sudoch 65—69 zl. — Bielotabuľová 60—64 zl. (v troch kusoch). — Udená slanina 66—69 zl.

9. **Remeň funtový** od 14—18 kl. terey 142—144.

10. **Kraviny** vrázkované 5—6 kilové 170—175.

11. **Tefaciny** barnavé 10—13 kl. 390—420.

12. **Potrava.** Seno. Lúčne seno 2.00—3.00 kr. — Slama. Na postielanie 1.40 kr. — Žup 1.90 kr.

NEMOCNÝM ĽUĎOM POTECHA A POMOC ktorí na stužkovú hlistu a na žalúdok trpia.

Stužková hlista i s hlavou vyženie sa bez
boľasti za šesť minút.

Ochranný znak.

Pravdivé dostať jedine v lekárni
JOZEFA SCHNEIDER v Rešici
hlavná ulica 6 (Dolnie Uhorsko).
Za rýchly a bezboľastný istý ú-
inok rukujem. Neškodí, bárs nenie
stužkovej hlisty. Vek udať treba
Zákonne chráneno. Jedna škatula
s doberkou 3 zl. 60 kr. Znaky
stužkovej hlisty sú tieto: Bladosť
tvári, mútny zrak, svet é prstene
okolo očí, chudnutie, nečistý
jazyk, netúženie po jedle, člove-
kovi zle prichádza, vracal by a
závrat má, veľa šľajmu, vpuchnu-
tie tela, žalúdok je kyslý, záha
páli, giganie, pichanie a boľasť
v črevach, klopanie srdca, ne-
riadne koluje krv, u ženských
hlavy boľenie, náchylnosť k zro-
nenosti, žiadanie smrti, zuno-
vanosti.

— Ďalej dostať tu i všade v lekárňach
Antonové tašky Schneiderové, ktoré sú ešte nepre-
kabátené z obľahu účinku. — Jedna škatula stojí 2 zl.
50 kr. Pri tuhej boľasti veľká škatula 4 zl.
Opravdivo dostať, jedine v lekárni
JOZEFA SCHNIDERA v Rešici
(Dolnie Uhorsko).

2-30

2-10

„JANUS“

vzájomná život poistujúca spoločnosť
založená r. 1840

dľa najrozličnejších spôsobov

PRIJÍMA POISTENIE PROTI SMRTI A NEHODE ŽIVOTA.

Uznalé podmienky.

Poistenie v páde vojny bez náhradného poplatku.
Nenapaditeľne zaviazanie. Ľavné poplatky.

Ústav založený je na základe vzá-
jomnosti, a tak ročitý chosťň pri-
padne poisteným členom.

Od jestvovania ústavu 57 rokov poistené bolo

104,500 osôb

so základinou 265,000,000 a s
1,655,000 ročitým prípadkom.

Členom a ich zákonitým potomkom vyplátilo
sa 39,820,000 korún.

Pod spôsobom výhry nazpät sa vyplátilo
3,900,000 korún.

Zaručenostný fond vyše 24,700,000 korún.

Hlavný jednatel:

Štefan Zseitlik, Nová - Ves.

TLAČIAREN

SVÄTEHO GERHARDA

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň
hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskými
písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa
tlačé týka, od najjednoduchšej až do naj-
krásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. kňaz-
stva a obecných predstavenstvi na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie roz-
posiela.

Mosadzný štátny medail
1889 v Päťich Kostoloch.

Založeno

Strieborný medail
1891. v Temešvári.

Mosadzný medail za
umenie 1891. Triest.

1879.

Mosadzný medail
1896. v Budapešti.

Albin Jiratkó

sochar a staviteľ oltárov
v Päťich Kostoloch, Perczel u. 25.

Odporúča sa k vyhoveniu všetkých

kostolných umeleckých diel z dreva,
kameňa a gypsu atď. atď.

Robí oltáre, kazateľne, spovednice, mo-
dliace stolce, kostolné lavice, krstedelnice
atď. vo všetkých štyloch jednoducho a
umelecký.

Hocaké sochy svätých

robi z dreva, kameňa a massy.

Obnovuje

a dľa žiadosti opravuje.

Vážna vec pre chorých na pl'úca.

Paríž. Bordeaux, Brussel 1897. čestný diplom, zlaté
medaile

2-10

borový výťah

Patra Kautena

Účinok je istý aj v tých najnebezpečnejších
pádoch. Veľa listov uznania od lekárov a vy-
soko postavených osob. Cena litra 25 zl., 1/2 litra
12 zl. 50 kr.; 1/4 litra 6 zl. 25 kr.

Opis zdarma. — Opravdivý len u dorabateľa.

Lekáreň: Jána Beckera,

ku sv. Trojici v Billéde (torontálska stolica.)

Papier makulatúrový

je k dostaniu u nás; metrický
cent stojí 6 zl. 50 kr.

Jediný domáci výrobok,

dostať ho

Tausig J. Budapešť VII/4 Csömöri
u. 23/a 1. em. Füredy L. Budapešť
VII/a4 Ovoda u. 24. sz.

Domáci výrobok.

Domáci výrobok.

Chýrečný 1998. č. najnovší popravený

8-30

Voltov kríž.

Takým osobám, ktoré križ neno-ia,

Voltová hviezda.

Deťom a mladým ženám: Voltové srdce.

Voltový popravený križ miernym ale neprestajným magne-
tičným elektrizovaním lieči nasledovné nemoce:

Lámka, trhanie, slabosť, bezsnivosť, chladnosť nôh a rúk,
zronenosť, bľadnicu, záduch, kŕče, otuhlosť, choroby kože a žalúdka,
histeria, hlavybolenie, kašeľ, zvonenie ucha, klopanie srdca, kolika
atď. atď.

Cena 1 zl. 80 kr.; čo poslali sa vopred nákladné
trovy my zaokryjeme. Cena Voltovho srdca 1 zl 50
kr.; s doberkou o 20 kr. viac; stužka 20 kr.

Predavačom ľavnejšia cena.

2-2

Oznam.

Z príležitosti zväščen a môjno parého mlyra
dávam dopredajú sa veľmi ľavnú cenu mojich
dovčulka potrebovaných 12 koní silný

parný stroj,

ktorý je skoro nový, ponevác len 8 mesiacov
stojí v potrebe, spomenutý stroj bude od 10-ho
oktobra denne zakúrený v robote k uvideniu,
preto kto by mal potrebu na veľmi spoľahlivú
mašinu, nech si ju pri de obzref do parného
mlyna do

Piešťan (nitrianska stolica).

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE LEN VYDA-
VATEĽSTVO „KREŠŤANA“ PRIJÍMA.